

פרק השוחט והמעלה

מתניתין

ואחת הוא חייב על העלאה של קדשים והקטרתם (2) בחוץ (3).

ואפילו עשאם בהעלם אחד, שלא ידע שהם קדשים או שלא ידע שהמקום שהוא שוחט

א. השוחט והמעלה קדשים במקום שהוא חוץ לחומת העזרה (1) — חייב שתיים. אחת הוא חייב על השחיטה ששחט קדשים בחוץ,

עבודת קרבן בחוץ אך רש"י ביבמות [צ, ב] והרמב"ם [פ"ט מיסוה"ת ה"ג] כתבו שאליהו בהר הכרמל עשה מעשה העלאה בחוץ בהיתר הוראת שעה, אף שלא הקטירו אלא ירדה אש מן השמים, ומשמע שיש חיוב על העלאה למזבח גם בלי הקטרה וכמבואר ביומא [כה, א] שהוא דין בפני עצמו. ומסתבר שהטעם לכך כי האיסור משום שלא הביאו לפניו, ותלוי במעשה הקרבה להיפך, ובכל אופן שנחשב צורת הקרבה במקומו, דינו כאינו מביא לפניו, ואין צורך שיעשה הקטרה כדינה כי אינו מתחייב על עצם ההקטרה, ודוק. [וראה משך חכמה ויקרא יז, ז שאליהו לא עבר על שחוטי חוץ כי לא עשה הקטרה].

וכבר הבאנו לעיל [ד, א הערה 9] דברי הגר"ח, שהטעם שאין לינה פוסלת בראש על המזבח הוא משום שהעלאה היא תחילת הקטרה, ואחר שהחלה ההקטרה לא חל פסול לינה. ויתכן שבזה נחלקו הראשונים, אם העלאה בחוץ, במקום שאינו מקום להקטרה, אם נחשבת ההעלאה כתחילת הקטרה או לא.

והחזו"א [יט ד] כתב שאין חיוב על העלאה אלא אם נזרק הדם בחוץ, שהרי דיני שחוטי חוץ נלמדים להלן [קח ב] מבמה, ורק אם נזרק הדם נחשב כהקרבה בבמה.

3. האחרונים הוכיחו מכאן שקדשים שמתו נשאר עליהם שם קודש אף שיוצאים מידי מעילה [כמבואר בריש מעילה], שאם לא כן איך

1. נאמר בויקרא [יז, ג-ז] איש איש מבית ישראל אשר ישחט וגו' ואל פתח אהל מועד לא הביאו להקריב קרבן לה'. דם יחשב לאיש ההוא דם שפך. ולא יזבחו עוד את זבחייהם לשעירים וגו'. ופירש"י דם יחשב, שופך דם האדם, וביאר הרמב"ן כי אע"פ שעשיתי כל בעלי חיים דמם כמים, אבל אם ישחט חוץ למחנה יחשב כשופך דמים.

עוד כתב הרמב"ן שם, שלדעת האוסר בשר תאוה במדבר [בחולין יז א], גם השוחט חולין במדבר עובר בשחוטי חוץ, וכן כתב רש"י בחולין [טז בד"ה נאסר] ומבואר שאין האיסור אלא שבעלי חיים שדינם להקרב לא ניתנו לאדם כירק עשב, ואסור לשפוך דמם כמים. וכן משמע מדברי רש"י להלן [ק"ב, א ד"ה פטור] שהקפיד קרא לעונשו על שלא הביאו, ולא על ההקטרה בחוץ.

אכן מדברי הרמב"ן [בהמשך שם] משמע שעיקר האיסור הוא משום ששחיטה בחוץ היא צורת שחיטה של עבודה זרה, וכוונת הפסוק שמשכן השעירים הוא בחוץ. ומשמע שעצם ההקרבה בחוץ נאסרה, ובהמשך הפרק נרחיב בשיטתם.

2. החינוך [קפו, תלט] והרס"ג כתבו שהחיוב בהעלאה הוא על ההקטרה והשריפה באש, וכמשמעות הגמרא [קטו, ב] שההעלאה היא גמר עבודה, אך אין חיוב על סתם העלאה למזבח, וכן יתבאר בסמוך שהחיוב בהעלאה הוא משום